



## داروهای چند جزیی و بهینه‌سازی تجویز آن‌ها



دکتر مسلم موحد

مسئول امور دارویی مدیریت تامین اجتماعی استان قم

### ■ خلاصه

برخی از فرآورده‌های دارویی به دلایل مختلفی دارای بیش از یک جز ماده دارویی می‌باشند که در موارد عدیدهای یک یا دو جز فرآورده، خود به صورت مستقل یا حتی در ترکیب با داروهای دیگری عرضه و در معرض تجویز قرار می‌گیرند که عدم اطلاع دقیق از آن‌ها یا بی‌توجهی به آن‌ها در زمان تجویز، علاوه بر عدم رعایت اقتصاد درمان می‌تواند منجر به مشکلات درمانی نیز گردد. در این بررسی، دلایل ساخت فرآورده‌های چند جزیی انواع نام‌گذاری آن‌ها و اطلاعات ترکیب هر یک از فرآورده‌ها و در نهایت، مشکلات مربوط به تجویز و

مصرف آن‌ها مورد توجه قرار گرفته و پیشنهادهایی جهت به‌سازی آن ارائه گردیده است.

### ■ مقدمه

#### □ دلایل ساخت

فرآورده‌های دارویی که بیشتر از یک جز ماده دارویی دارند، ممکن است به یکی از دلایل زیر ساخته شوند:

- پوشش درمانی برای چند علامت که با هم بروز می‌کنند (درد، تب، سرفه و آبریزش بینی) مانند قرص سرماخوردگی
- هم افزایی اثر دارو نظیر فنی‌توین کامپاند

بخشی از نام اجزای دارو نظیر کوآموکسی کلاو و کوتریموکسازول

■ حروف اول نام اجزا نظیر ACA

■ نام هر دو جز دارو نظیر استامینوفن کدیین  
آسپیرین کدیین، نفازولین آنتازولین

□ اطلاعات فرآورده‌های دارویی چند جزیی در ایران

با توجه به این که هدف این مطالعه بررسی تجویز هم زمان اقلام دارای اجزا مشترک می‌باشد فرآورده‌هایی که هیچ یک از اجزا آن‌ها (یا داروی مشابه آن‌ها) در فرآورده دیگری به شکل مستقل یا در ترکیب به کار نرفته، در این فهرست وارد نشده است. به علاوه، از ذکر فرآورده‌های غیرسیستمیک (از جمله قطره‌های چشمی، گوشی و بینی و نیز پماد آنتی‌هموروئید) به دلیل اهمیت کمتر خودداری گردیده است.

□ بررسی‌های آماری

آمار تجویز فرآورده‌های چند جزیی در یک بررسی مربوط به نسخ پزشکان عمومی تامین اجتماعی سال ۸۶ در استان قم که در زیر آورده شده می‌تواند نمایی از وضعیت موجود تجویز فرآورده‌های مذکور را نشان دهد (اقلام خارج از تعهد بیمه نظیر قرص و شربت مولتی‌ویتامین و ... در این آمار وارد نشده است):

■ از تعداد ۱۶۳۵۷۹ نسخه حاوی آنتی‌هیستامین‌ها تعداد ۴۶۴۳۸ نسخه (۲۸ درصد) دارای ۲ جز آنتی‌هیستامین و تعداد ۱۵۴۲ نسخه (حدود ۱ درصد) دارای ۳ جز بوده است.

■ از تعداد ۱۱۸۸۱۸ نسخه حاوی ضداحتقان‌ها تعداد ۱۷۵۴۶ نسخه (۱۵ درصد) دارای ۲ جز

■ تامین کمبود گروهی برخی ویتامین‌ها، املاح یا آنزیم‌ها نظیر دایجستیو

در مواردی نیز جز دومی در نام فرآورده دارویی دیده می‌شود لیکن جز مذکور عملاً فاقد اثر دارویی می‌باشد و برای جلوگیری از متابولیسم و یا بی‌اثر شدن دارو به فرآورده اضافه گردیده نظیر لوودوپا C یا B (که در آن‌ها کربی‌دوپا یا بنسرازید برای جلوگیری از دکربوکسیلاسون محیطی لوودوپا اضافه گردیده است) یا کوآموکسی کلاو (که پتاسیم کالولانات برای خنثی کردن آنزیم بتالاکتاماز و جلوگیری از بی‌اثر شدن آموکسی‌سیلین به آن اضافه شده است).

□ نام‌گذاری

داروهای ترکیبی معمولاً به یکی از اشکال زیر نام‌گذاری می‌شوند:

■ براساس نوع اثر درمانی آن‌ها بدون ذکر هیچ یک از اجزای دارو نظیر سرماخوردگی بزرگسال یا اطفال، اکسپکتورانت، آنتی‌هیسامین دکونژستانت دایجستیو، آنتی‌هموروئید، ORS، گرایپ‌میکسچر پماد سوختگی و همتانینیک.

■ براساس نام گروهی اجزای مربوط نظیر مولتی‌ویتامین، مولتی‌ویتامین مینرال و Bcomplex.

■ نام جز اصلی در فرآورده و پسوند کامپاند (به معنی مرکب) نظیر دیفن‌هیدرامین کامپاند و فنی‌توبین کامپاند

■ نام یک جز فرآورده و پسوند یک یا دو حرف اول نام جز دیگر نظیر کلیدینیوم C، دکسترومتورفان P و ...

■ پسوند «کو - CO» به معنی با هم با پسوند



جدول ۱- فرآورده‌های چندجزیی که با هدف پوشش چند علامت بیماری تولید شده‌اند.

نام فرآورده	ترکیبات		موارد مصرف
	نام ماده	میزان دارو	
قرص سرماخوردگی بزرگسال	استامینوفن	۳۲۵ میلی گرم	تب یا درد، علائم حساسیتی و احتقان با هم
	کلرفنیرامین	۲ میلی گرم	
	فنیل افرین	۵ میلی گرم	
قرص آنتی هیستامین دکونژستانت	کلرفنیرامین*	۲ میلی گرم	علائم حساسیتی و احتقان با هم
	پزودوافدرین	۳۰ میلی گرم	
شربت اکسپکتورانت	گایافنزین**	۱۰۰ میلی گرم	سرفه، علائم حساسیتی و احتقان با هم
	کلرفنیرامین	۲ میلی گرم	
	پزودوافدرین	۳۰ میلی گرم	
شربت سرماخوردگی اطفال	کلرفنیرامین	۰/۵ میلی گرم	علائم حساسیتی و احتقان با هم (در محصول برخی شرکت‌ها کلرفنیرامین ۶۷ درصد میلی گرم و پزودوافدرین ۱۰ میلی گرم)***
	فنیل افرین	۱/۲۵ میلی گرم	
	فنیل پروپانول آمین	۵ میلی گرم	
قرص سرماخوردگی اطفال	استامینوفن	۸۰ میلی گرم	تب یا درد، علائم حساسیتی و احتقان با هم
	کلرفنیرامین	۰/۵ میلی گرم	
	پزودوافدرین	۷/۵ میلی گرم	
شربت دیفن‌هیدرامین کامپاند	دیفن هیدرامین	۱۲/۵ میلی گرم	انواع سرفه خشک یا خلط‌دار (که البته به لحاظ درمان آکادمیک ممکن است متناقض باشد)
	آمونوم کلراید	۱۲۵ میلی گرم	
الگزیر تنوفیلین جی	تنوفیلین	۵۰ میلی گرم	سرفه و تنگی نفس
	گایافنزین	۳۰ میلی گرم	
شربت دکسترومتورفان پی	دکسترو متورفان	۱۵ میلی گرم	سرفه و احتقان با هم
	پزودوافدرین	۳۰ میلی گرم	

\* آخرین ترکیب پذیرفته شده در دارونامه رسمی کشور برای قرص آنتی‌هیستامین دکونژستانت  
 \*\* در مورد شربت‌ها میزان دارو در ۵ سانتی‌متر مکعب درج شده است.  
 \*\*\* ناهمسازی اجزای دارویی فرآورده‌های ژنریک قابل نامل می‌باشد.

جدول ۲ - فرآورده‌های چندجزیی که با هدف هم‌افزایی اثرات درمانی تولید شده‌اند.

توضیحات	ترکیبات		نام فرآورده
	میزان دارو	نام ماده	
استفاده هم‌زمان از دو مکانیسم متفاوت (در فرمول قبلی کدیین ۲۰ میلی‌گرم بوده است)	۳۰۰ میلی‌گرم	استامینوفن	قرص استامینوفن کدیین
	۱۰ میلی‌گرم	کدیین	
استفاده هم‌زمان از سه مکانیسم متفاوت	۱۶۲/۵ میلی‌گرم	استامینوفن	قرص ACA
	۳۲/۵ میلی‌گرم	کافئین	
	۲۲۵ میلی‌گرم	آسپرین	
استفاده هم‌زمان از دو مکانیسم متفاوت	۱۰۰ میلی‌گرم	فنی‌توین	قرص فنی‌توین کامپاند
	۵۰ میلی‌گرم	فنوباریتال	
ایجاد آرامش و جلوگیری از اضطراب به عنوان عامل مهم تشدید اختلال‌های گوارشی	۱۹/۴ میلی‌گرم	آتروپین سولفات	قرص و شربت بلادونا Pb
	۶/۵ میلی‌گرم	هیوسین	
	۱۰۳/۷ میلی‌گرم	هیوسیامین	
	۱۶/۲ میلی‌گرم	فنوباریتال	
خنثی کردن عارضه جانبی (هیپوکالمی تیاژیدها) ضمن هم‌افزایی اثر درمانی	۵۰ میلی‌گرم	تریامترن	تریامترن H
	۲۵ میلی‌گرم	هیدروکلروتیازید	
ایجاد آرامش و جلوگیری از اضطراب به عنوان عامل مهم تشدید اختلالات گوارشی	۲/۵ میلی‌گرم	کلیدینیوم	کلیدینیوم C
	۵ میلی‌گرم	کلردیازپوکساید	
استفاده هم‌زمان از دو مکانیسم متفاوت	۱ میلی‌گرم	ارگوتامین	ارگوتامین C
	۱۰۰ میلی‌گرم	کافئین	
اثر تنظیمی ویتامین D <sub>3</sub> در متابولیسم کلسیم	۵۰۰ میلی‌گرم	کلسیم	کلسیم - D
	۲۰۰ واحد	ویتامین D <sub>3</sub>	
خنثی کردن عارضه جانبی (یبوست ناشی از آلومینیم) ضمن هم‌افزایی اثر درمانی سایمتیکون برای رفع نفخ اضافه شده	۲۲۵ میلی‌گرم	آلومینیم هیدروکساید	سوسپانسیون آلومینیم MgS
	۲۰۰ میلی‌گرم	منیزیم هیدروکساید	
	۲۵ میلی‌گرم	سایمتیکون	

توضیح: در مورد شربت‌ها میزان دارو در ۵ سانتی‌متر مکعب درج شده است.



**جدول ۳ -** فرآورده‌های چندجزیی که برای تامین چند ویتامین، املاح یا آنزیم تولید شده‌اند. (از ذکر فرآورده‌هایی که فقط حاوی ویتامین‌های محلول در آب هستند، خودداری گردیده است.)

نام فرآورده	ترکیبات		توضیحات
	نام ماده	میزان دارو	
کپسول هماتینیک	آهن (یون فورس)	۱۱۵ میلی گرم	ویتامین C برای افزایش جذب آهن اضافه گردیده
	فولیک اسید	۱ میلی گرم	
	ویتامین B <sub>12</sub>	۱۵ میلی گرم	
	ویتامین C	۱۵۰ میلی گرم	
قرص آهن + فولیک اسید	آهن (یون فورس)	۶۰ میلی گرم	
	فولیک اسید	۴۰۰ میلی گرم	
قرص یا کپسول مولتی ویتامین (غیرجوشان)	ویتامین A	۵۰۰ واحد	از ذکر ویتامین‌های بی‌خطر (محلول در آب) خودداری شده است.
	ویتامین D <sub>3</sub>	۴۰۰ واحد	
شربت مولتی ویتامین	ویتامین A	۲۵۰۰ واحد	از ذکر ویتامین‌های بی‌خطر (محلول در آب) خودداری شده است.
	ویتامین D <sub>3</sub>	۴۰۰ واحد	
قطره مولتی ویتامین	ویتامین A	۱۵۰۰ واحد	از ذکر ویتامین‌های بی‌خطر (محلول در آب) خودداری شده است.
	ویتامین D <sub>3</sub>	۴۰۰ واحد	
قطره مولتی ویتامین + آهن	ویتامین A	۱۵۰۰ واحد	از ذکر ویتامین‌های بی‌خطر (محلول در آب) خودداری شده است.
	ویتامین D <sub>3</sub>	۴۰۰ واحد	
	آهن (یون فورس)	۱۰ میلی گرم	
قرص یا کپسول مولتی ویتامین + مینرال	ویتامین A	۵۰۰ واحد	از ذکر ویتامین‌های بی‌خطر (محلول در آب) خودداری شده است.
	ویتامین D <sub>3</sub>	۴۰۰ واحد	
	آهن (یون فورس)	۱۸ میلی گرم	
کپسول مولتی ویتامین تراپیوتیک	ویتامین A	۲۵۰۰ واحد	از ذکر ویتامین‌های بی‌خطر (محلول در آب) خودداری شده است.
	ویتامین D <sub>3</sub>	۱۰۰۰ واحد	
	آهن (یون فورس)	۱۰ میلی گرم	

**توضیح:** در مورد قطره‌ها میزان دارو در یک سانتی‌متر مکعب درج شده است.

ذکر کرد. نخست آن که صنعت داروسازی بر اساس یافته‌های پزشکی و در جهت اقتصاد درمان و نیز راحتی بیمار برای کاهش تعداد اقلام داروی مصرفی و در عین حال دریافت چند جز دارو با هم ساخت چنین فرآورده‌هایی را در پیش می‌گیرد، در حالی که تجویز هم زمان داروهای مذکور به ویژه به شکل تجویز داروی تک جزیی همراه با فرآورده چند جزیی دارای همان میزان دارو (نظیر شربت اکسیکتورانت با قرص یا شربت پزودوافدرین که در یک قرص و در ۵ سانتی‌متر مکعب از هر یک از شربت‌ها ۳۰ میلی‌گرم پزودوافدرین موجود می‌باشد) عملاً همه اهداف مذکور را خنثی می‌سازد و دلیل دوم هم‌افزایی اثرات دارو در حد ناخواسته می‌باشد که ممکن است در مواردی بسیار خطرناک باشد. بخش عمده تجویزهای هم زمان داروهای دارای جز مشترک مربوط به فرآورده‌هایی می‌شود که نام‌گذاری آن‌ها در گروه اول جای گرفته (یعنی براساس اثرات درمانی) و در نتیجه در وهله اول نمی‌توان از اجزای آن‌ها مطلع شد که از آن بین می‌توان سرماخوردگی اطفال یا بزرگسال، اکسیکتورانت و همتانینیک اشاره کرد. همان طور که در جدول (۱) مشاهده می‌شود، ۷ فرآورده چند جزیی در بازار دارویی ایران یا دارای آنتی‌هیستامین یا ضداحتقان یا هر دو می‌باشد. به علاوه، بیش از ۱۰ فرآورده دارویی تک جزیی از آنتی‌هیستامین‌ها و ضداحتقان‌ها در دسترس می‌باشد. این داروها که تقریباً در تمام سال مصرف سرسام‌آوری نیز دارند، بیشترین آمار تجویز هم زمان را به خود اختصاص می‌دهند. مشکل مهم درمانی که در اثر تجویز هم زمان و بدون شناخت

ضداحتقان و تعداد ۲۷۲ نسخه دارای ۳ جز بوده است.

■ از تعداد ۱۳۱۲۱۷ نسخه حاوی استامینوفن تعداد ۴۹۰۶ نسخه (۳/۷ درصد) دارای ۲ قلم حاوی استامینوفن و تعداد ۴ نسخه دارای ۳ قلم حاوی استامینوفن بوده است.

■ از تعداد ۲۴۹۹ نسخه حاوی کپسول همتانینیک تعداد ۴۲۱ نسخه (۱۷ درصد) همراه با اسیدفولیک یا فرسولفات و تعداد ۱۳ نسخه (۰/۵ درصد) حاوی هر ۳ قلم با هم بوده است.

### ■ بحث و نتیجه‌گیری

انواع حالات تجویز هم زمان داروهای دارای اجزای مشترک عبارتند از:

■ تجویز هم زمان دو فرآورده چند جزیی نظیر قرص سرماخوردگی بزرگسال و شربت اکسیکتورانت که دارای اجزای مشترک یا هم اثر می‌باشند.

■ تجویز هم زمان یک فرآورده چند جزیی با فرآورده تک جزیی حاوی یکی از اجزای آن نظیر:

■ قرص آنتی‌هیستامین دکونژستانت با قرص پزودوافدرین

■ شربت اکسیکتورانت با قرص پزودوافدرین

■ قرص آنتی‌هیستامین دکونژستانت یا سرماخوردگی بزرگسال با قرص کلرفنیرامین می‌باشد هم زمان با شربت دیفن‌هیدرامین که همان اثرات آنتی‌هیستامینی کلرفنیرامین را دارد.

دو دلیل عمده برای توصیه اکید جهت دقت در زمان تجویز داروهای چند جزیی و خودداری از تجویز اقلام دارای اجزای مشترک و مشابه می‌توان

فرآورده‌های دارویی چند جزئی مکرراً ممکن است پیش آید. زیادی مصرف آنتی‌هیستامین‌ها و ضداحتقان‌ها می‌باشد که چند نکته منفی را ممکن است در پی داشته باشد:

■ ایجاد خواب آلودگی و منگی در بیماران که برای بزرگسالان در زمان رانندگی و به ویژه در فصل مدرسه برای دانش‌آموزان می‌تواند بسیار مضر و حتی خطرناک باشد. ضمن این که ممکن است بیمار با قطع دارو به دلیل خواب آلودگی، عملاً از اثرات درمانی سایر اجزای داروها نظیر ضد درد یا ضدسرفه نیز محروم گردد.

■ بروز احتقان شدید بازگشتی (rebound congestion) پس از قطع مصرف داروها در صورتی که علاوه بر آنتی‌هیستامین‌ها و ضد احتقان‌های خوراکی، قطره‌های ضداحتقان نظیر فنیل‌افرین و نفازولین به آن‌ها اضافه شده باشد.

ج - افزایش فشار خون در سالمندان، زیرا از طرفی آنتی‌هیستامین‌ها با مهار رقابتی هیستامین و ضداحتقان‌ها از طریق مهار گیرنده  $\alpha_1$  آدرنرژیک هر دو گروه جمعاً باعث تنگی عروق محیطی می‌شوند که بسته به وضعیت بیمار و داروهای در دست مصرف قبلی و نیز میزان تجویز اقلام مذکور ممکن است از حالت خفیف قابل اغماض تا حالت خطرناک متغیر باشد.

بدیهی است در مواردی ممکن است پزشک با اطلاع کامل از ترکیبات مذکور و با هدف رساندن میزان خاصی از هر یک از اجزای برای پوشش مناسب علائم بیماری اقدام به تجویز هم زمان فرآورده‌های مذکور نماید لیکن آنچه که مغایر با بهینه‌سازی دارودرمانی می‌باشد، عدم اطلاع دقیق

از ترکیبات فرآورده‌های مذکور یا عدم توجه به آن‌ها در زمان تجویز می‌باشد. یکی از شایع‌ترین حالات تجویز هم زمان آنتی‌هیستامین‌ها و یا ضداحتقان‌ها ترکیب قرص سرماخوردگی بزرگسال با یک فرآورده چندجزئی دیگر حاوی این داروها (شربت اکسپکتورانت) یا با یک فرآورده تک جزئی حاوی آنتی‌هیستامین (قرص کلرفنیرامین و قرص کلماستین) می‌باشد که در صورت تجویز دوز زیاد قرص سرماخوردگی (هر ۴ ساعت یک عدد یا هر ۶ ساعت ۲ عدد)، احتمال بروز عوارض تجمعی آنتی‌هیستامین‌ها و ضداحتقان‌ها بیشتر خواهد شد. چند حالت شایع تجویز هم زمان آنتی‌هیستامین‌ها و ضداحتقان‌ها و راه حل اجتناب از آن‌ها به شکل جایگزینی فرآورده ترکیبی با فرآورده تک جزئی جداول (۴) و (۵) وارد گردیده است.

در مورد تجویز هم زمان چند قلم داروی حاوی استامینوفن باید گفت با توجه به این که در قریب به اتفاق نسخه‌ها میزان مصرف روزانه آن بسیار کمتر از متوسط دوز آکادمیک آن می‌باشد (روزی ۳ یا ۴ عدد در مقابل هر ۶ ساعت ۲ عدد برای بزرگسالان و نیز برای کودکان مقداری بسیار کمتر از ۱۵-۱۰ میلی‌گرم به ازای هر کیلوگرم از وزن بدن هر ۶ ساعت)، شاید صحبت از عوارض جانبی در اثر مصرف زیاد مطرح نباشد اما می‌توان یادآوری نمود که در صورت تجویز فرآورده تک جزئی استامینوفن به مقدار زیاد، لازم است از تجویز فرآورده‌های چند جزئی حاوی استامینوفن خودداری گردد. به علاوه، در صورتی که دوز پایین برای بیمار کافی تشخیص داده شود، تجویز فرآورده چند جزئی حاوی استامینوفن توجیهی نخواهد داشت.

**جدول ۴ -** مواردی که با تجویز شربت گایافنزین به جای اکسپکتورانت یا دیفن هیدرامین کامپاند می‌توان از تجویز زیاد ناخواسته آنتی‌هیستامین‌ها و ضداحتقان‌ها جلوگیری نمود.

ترکیب نسخه	اجزا مشترک
۱ - قرص سرماخوردگی بزرگسال ۲ - شربت اکسپکتورانت	۱ - آنتی هیستامین (کلرفنیرامین جمعاً ۴ میلی گرم) ۲ - ضداحتقان (فنیل افرین ۵ میلی گرم و پزودوافدرین ۳۰ میلی گرم)
۱ - قرص سرماخوردگی بزرگسال ۲ - شربت دیفن هیدرامین کامپاند	آنتی هیستامین (کلرفنیرامین ۲ میلی گرم و دیفن هیدرامین ۱۲/۵ میلی گرم)
۱ - قرص سرماخوردگی اطفال ۲ - شربت اکسپکتورانت	۱ - آنتی هیستامین (کلرفنیرامین جمعاً ۲/۵ میلی گرم) ۲ - ضداحتقان (پزودوافدرین جمعاً ۳۷/۵ میلی گرم)
۱ - قرص سرماخوردگی اطفال ۲ - شربت دیفن هیدرامین کامپاند	آنتی هیستامین (کلرفنیرامین ۰/۵ میلی گرم و دیفن هیدرامین ۱۲/۵ میلی گرم)
۱ - شربت سرماخوردگی اطفال ۲ - شربت اکسپکتورانت	۱ - آنتی هیستامین (کلرفنیرامین جمعاً ۲/۵ میلی گرم) ۲ - ضد احتقان (پزودوافدرین ۳۰ میلی گرم و فنیل افرین ۱/۲۵ میلی گرم و فنیل پروپانل آمین ۵ میلی گرم)
۱ - شربت سرماخوردگی اطفال ۲ - شربت دیفن هیدرامین کامپاند	آنتی هیستامین (کلرفنیرامین ۰/۵ میلی گرم و دیفن هیدرامین ۱۲/۵ میلی گرم)
۱ - قرص آنتی هیستامین دکونژستانت ۲ - شربت اکسپکتورانت	۱ - آنتی هیستامین (کلرفنیرامین جمعاً ۴ میلی گرم) ۲ - ضداحتقان (پزودوافدرین جمعاً ۶۰ میلی گرم)
۱ - قرص آنتی هیستامین دکونژستانت ۲ - شربت دیفن هیدرامین کامپاند	آنتی هیستامین (کلرفنیرامین ۲ میلی گرم و دیفن هیدرامین ۱۲/۵ میلی گرم)

هماتینیک، فقط در کم خونی شدید فقر آهن شاید نیاز به اضافه کردن قرص فروس سولفات (که حاوی ۵۰ میلی گرم فروس است) پیدا شود. بدیهی است با وجود آن که رژیم متوسط ایرانی آهن کافی ندارد و عادات بدغذایی جذب آن را مختلف می‌سازد و در واقع ساخت قرص آهن دارای میزان زیاد فروس در ایران، صرفاً با همین ملاحظات می‌باشد، رژیم

در مواردی که نیاز به دوز بالای استامینوفن و در عین حال اجتناب از دوز بالایی از آنتی‌هیستامین و ضداحتقان می‌باشد تجویز استامینوفن یا استامینوفن کدیین با قرص سرماخوردگی بزرگسال موجه خواهد بود.

در مورد فرآورده‌های حاوی اجزای خون‌ساز نیز با وجود ۱۱۵ میلی گرم یون فروس در کپسول



**جدول ۵ -** مواردی که با تجویز شربت دکسترومتورفان به جای دکسترومتورفان پی می‌توان از تجویز زیاد ناخواسته ضد احتقان‌ها جلوگیری نمود.

اجزا مشترک	ترکیب نسخه
ضداحتقان (فنیل افرین ۵ میلی‌گرم و پزودوافدرین ۳۰ میلی‌گرم)	۱ - قرص سرماخوردگی بزرگسال ۲ - شربت دکسترومتورفان بی
ضداحتقان (پزودوافدرین جمعاً ۶۰ میلی‌گرم)	۱ - قرص آنتی هیستامین دکونژستانت ۲ - شربت دکسترومتورفان بی
ضداحتقان (پزودوافدرین جمعاً ۳۷/۵ میلی‌گرم)	۱ - قرص سرماخوردگی اطفال ۲ - شربت دکسترومتورفان بی
ضداحتقان (پزودوافدرین ۳۰ میلی‌گرم و فنیل افرین ۱/۲۵ میلی‌گرم و فنیل پروپانل آمین ۵ میلی‌گرم)	۱ - شربت سرماخوردگی اطفال ۲ - شربت دکسترومتورفان بی

در مورد بسیاری از فرآورده‌های ویتامینه که محتوی ویتامین‌های محلول در چربی به ویژه ویتامین A و B می‌باشد و مصرف زیاد هر کدام ممکن است باعث بروز علائم مسمومیت شود، توجه ویژه‌ای نیاز هست تا در زمان تجویز فرآورده‌های مختلف حاوی آن‌ها میزان بیش از حد تجویز نگردد.

دارویی مذکور برای پیشگیری در زنان حامله که رژیم متوسط غذایی دارند، هیچ گاه مورد نیاز نخواهد بود. در مورد پیشگیری در زنان حامله میزان معمول تجویز در آمریکا ۲۷ میلی‌گرم و در بریتانیا حدود ۱۵ میلی‌گرم در روز می‌باشد(۱). هم زمانی تجویز قرص فولیک اسید با کپسول هماتینیک که جمعاً ۲ میلی‌گرم فولیک اسید دارد نیز برای پیشگیری کم خونی مگالوبلاستیک در دوران بارداری زیادتر از حد نیاز می‌باشد، زیرا میزان توصیه شده آن در آمریکا و بریتانیا به ترتیب یک میلی‌گرم و ۰/۴ میلی‌گرم در روز می‌باشد(۱).

## منابع

1. Martindale, the complete drug reference, London, Pharmaceutical press; 2005: 1429, 1436.

